

OVER SINT DONATUS

Aanstands na het verschijnen van mijn artikel over Sint Donatus in ons blad, kreeg ik een reactie van mevrouw M. van Reuth-Pessers uit Eindhoven. Zij schreef mij, dat zij in het bezit was van een z.g. Donatus-belletje. Hiermee ging haar grootmoeder bij onweer al bellende door het huis. Zij wist echter niet te vertellen, waar dat belletje vandaan kwam. Het had ook geen inscriptie.

Later hoorde ik, dat dit gebruik ook lange tijd bestaan heeft in de kloosters van de zusters van Liefde van Schijndel.

Niemand heeft mij tot nog toe kunnen zeggen, waar deze belletjes vandaan kwamen. Misschien werden ze vanuit een of meer bedevaartplaatsen verspreid.

M. Broeckhove, de secretaris van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen uit Gent schreef mij, dat hij ook in het bezit van een Donatus-belletje is. Ook dat het gebruik bekend is bij de zusters van Barmhartigheid in Bilzen.

Zoals bekend werd in sommige kerktorens wel eens een afbeelding of relikwie van de H. Donatus geplaatst. Gewoonlijk zijn dit immers de hoogstgelegen punten van een gebouw, waar de bliksem het eerst kan treffen.

De heer Broeckhove deelt verder mee, dat in Vlaanderen op verschillende plaatsen het gebruik bestaat om bij zwaar weer de Donatusklok te luiden. Aan dit „onweer luiden” ligt wel een heidens idee ten grondslag. Het geluid zou de kracht hebben om boze geesten te weren. Onze voorouders schreven aan de duivel de macht toe om onweer te veroorzaken. Daarom werden de klokken geluid om de satan te verdrijven. De klokken waren bovendien geconsacreerd. Op het concilie van Milaan in 1576 werd dit luiden bij onweer goedgekeurd. Zo vinden we op veel kerkklokken het inschrift „fulgura frango”, d.i. ik breek de bliksem.

Er is een oude tekst bekend (maar waar te vinden?) die zegt: „Tegen het geweld des Donders of Blixems is er niet zekerder als het afschieten van grof geschut, het luyden van Groote Klokken en inzonderheyd in 't beginsel des Blixems, want alle sterck geluyd is wonderlijck en snel doordringende door de locht en het drijft de Donder-wolken op ander plaatsen”. Ondanks enige bezwaren tegen mijn artikel werden rond het feest van St. Donatus dit jaar een paar bijdragen geplaatst in „Kontakt, parochieblad H. Antonius Abt te Reek”, waarvoor mijn gegevens met toestemming werden gebruikt. Op mijn beurt neem ik daaruit het volgende over ter completering. Er bestaat een handboekje voor de verering van St. Donatus, samengesteld door Pater Florentius, O.F.M. Cap., uit 1914. Hierin leest men: En als ten jare 1779 een hevige brand door bliksemvuur veroorzaakt

een groot gedeelte van het dorp Reek in asch werd gelegd, verzocht en verkreeg de kerk van Reek, door tusschenkomst der Paters Capucijnen (waarschijnlijk van het nabijgelegen klooster in Velp) een relikwie van den H. Donatus. In plechtige optocht, onder zang en muziek werd de H. Relikwie naar de kerk van Reek overgebracht. Hetzelfde jaar richtte men ook daar het broederschap van den H. Donatus op, hetwelk er bloeit tot op den dag van heden”.

Sint-Oedenrode

Pater Dagobert GOOREN ss.cc.